

Att:

Høringsbrev - forskrift om forbud mot fangst av steinbit i Saltstraumen marine verneområde

Stasforvalteren i Nordland har bedt Fiskeridirektoratet om å utarbeide en forskrift for å verne steinbiten i deler av Saltstraumen marine verneområde. Etter lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevende marine ressursar (havressurslova) § 16, er det Nærings- og fiskeridepartementet som har myndighet til å innføre fiskerireguleringer med forbud mot fiske på fiskebestander i visse områder.

Fiskeridirektoratet har fått i oppgave fra Nærings- og fiskeridepartementet å utarbeide et høringsnotat som omhandler forslag om å frede steinbiten i Saltstraumen marine verneområde i Bodø kommune, Nordland. Vi ber om at eventuelle kommentarer til forslaget sendes Fiskeridirektoratet innen 16. mars 2024. Høringssvar sendes til postmottak@fiskeridir.no. Innspillene Fiskeridirektoratet mottar vil bli inkludert og vurdert i det endelige reguleringsforslaget som sendes til departementet.

Bakgrunnen

Det har lenge vært et ønske om å regulere fangst av steinbit i Saltstraumen marine verneområde. Bakgrunnen for dette er at Saltstraumen med årene har blitt en av Norges mest populære dykkerdestinasjoner. Steinbiten er et lett bytte for dykkere med harpuner og andre stikkvåpen. Dette gjelder spesielt hannfisken når den ligger i ro på bunnen i mange måneder for å passe på egg.

Innledningsvis i verneområdet var det lagt opp til at bevaring av steinbit også skulle være en del av verneformålet til forskriften. Det ble blant annet fremsatt ønske om at rovfiske av steinbit må stanses og et ønske om forbud mot dykkeres bruk av harpun i fiske etter steinbit.

I forskriften § 3 nr. 2 fremgår det at dyrelivet knyttet til sjøbunnen er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er gjort et generelt unntak for høsting av viltlevende marine ressurser i samsvar med havressurslova, med unntak av høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter, jf. forskrift om Saltstraumen marine verneområde, Bodø § 4 nr. 5.

Verneforbudene i forskriften gjelder derfor ikke høsting av viltlevende marine ressurser i samsvar med havressurslova, og legger ikke begrensninger på fiske eller harpunering av steinbit.

Fiskeridirektoratet har fått opplyst fra statsforvalteren at steinbitbestanden trolig er på et godt nivå i Saltstraumen per i dag. Det er påpekt at en årsak til dette kan være at lokale dykkere helt siden 90-tallet har praktisert en selvpålagt fredning av steinbit. Det vurderes likevel som hensiktsmessig med et formelt høsteforbud, bl.a. på grunn av en bekymring for at ikke alle dykkere følger en slik selvpålagt restriksjon.

Statsforvalteren i Nordland har i 2021 i samarbeid med Fiskeridirektoratet innhentet en faglig rapport fra Havforskningsinstituttet med betraktninger om steinbit og konsekvensene av høsting av steinbit i Saltstraumen marine verneområde. I rapporten anbefaler Havforskningsinstituttet et sterkere vern av steinbit gjennom fiskerireguleringer, spesielt i verneområder som Saltstraumen.

Nærmere om høringsforslaget

Fiskeridirektoratet foreslår at det med hjemmel i havressurslova § 16 bokstav c gis en forskrift om fredning av steinbiten i Saltstraumen marine verneområde.

Havforskningsinstituttet har gjennom intervjuer med fiskere og fjordbrukere innhentet informasjon som antyder at intensivt uttak av steinbit, enten gjennom fiske eller på grunn av selinvasjoner, kan resultere i lokal utryddelse av bestandene. Dette understøttes av instituttets deltakelse i prosjekter knyttet til fiskebestander i fjorder og kystområder over hele landet, hvor vedvarende høyt fiskepress identifiseres som en av hovedårsakene til svekkede bestander.

I rapporten fra Havforskningsinstituttet fremgår det at gråsteinbiten, som er en stedbundet og bunnlevende art, er spesielt sårbar for høsting. Den bruker seks til syv år på å bli kjønnsmoden, hannsteinbiten vokter eggene fra gyting frem til klekking, og steinbiten har lav reproduksjonshastighet. En nedfisket bestand forventes å kreve lang tid på gjenoppbygging. Gråsteinbiten har også en tendens til å samle seg på grunt vann i visse perioder, noe som øker risikoen for lokal utfisking. Et forbud vil fjerne risikoen for at det skjer.

For at steinbitbestanden skal være bærekraftig, er det viktig med et mangfold av steinbiter av ulike størrelser. Havforskningsinstituttets rapport indikerer at vern bør inkludere også de store individene, da fraværet av disse kan føre til redusert egg- og larvekvalitet samt mindre effektive gytestrategier. I tillegg antyder rapporten at mindre steinbiter er mer sårbare for predatorer, og tilstedeværelsen av store og aggressive individer gir beskyttelse til mindre individer i samme område. Forbudet bør derfor gjelde uavhengig av størrelsen på steinbiten.

Videre er steinbiten avgjørende for bevaringen av tareskogen, som utgjør en vesentlig del av verneverdiene i Saltstraumen. Havforskningsinstituttets data indikerer at steinbiten gjennom sitt kosthold, som hovedsakelig består av kråkeboller og skjell, spiller en viktig rolle i å kontrollere kråkebollebestandene. Denne reguleringen er nødvendig for å hindre at kråkeboller beiter ned tareskogen og etterlater områder redusert til ørkenlignende tilstand. Fravær eller reduksjon av steinbit kan derfor medføre uheldige konsekvenser for økosystemet og verneverdiene i Saltstraumen.

Et forbud mot fangst av steinbit vil sikre en effektiv beskyttelse av arten i Saltstraumen marine verneområde. Ved utilsiktet fangst av steinbit vil det være en plikt til å slippe levedyktig fisk tilbake i sjøen.

Fiskeridirektoratet foreslår at det gis et generelt forbud mot å fangste steinbit i Saltstraumen marine verneområde.

I forespørselen fra statsforvalteren i Nordland ble det foreslått å verne den sentrale delen av Saltstraumen, området fremgår av figur 1. Imidlertid har interessegruppen for Saltstraumen marine verneområde senere kontaktet Fiskeridirektoratet og gitt innspill om at vern av steinbiten bør utvides til å gjelde hele Saltstraumen marine verneområde, se figur 2.

Begrunnelsen for forslaget er knyttet til dagens praksis blant undervannsjegere, hvor flertallet jakter steinbit fra båter. Dette fører til at jaktpresset ikke begrenses til det avgrensede området som dykkere benytter ved landdykk, men at hele Saltstraumen marine verneområde utsettes for betydelig jaktpress.

Dersom forbudet begrenses til den sentrale delen av Saltstraumen, vil området med det formelle forbudet være mindre enn området hvor de lokale dykkerne har fredet steinbiten seg imellom. Det er en bekymring for at steinbiten vil bli høstet i områdene like utenfor den sentrale delen av Saltstraumen, og at dette området ikke gir steinbiten tilstrekkelig plass til å bevege seg trygt.

Havforskningsinstituttet anbefaler i rapporten et sterkere vern av steinbit gjennom fiskerireguleringer, og anbefaler særlig bevaring av steinbitbestander gjennom strengt vern i verneområder som Saltstraumen. For å sikre at fredningsområdet for steinbit oppnår sitt formål, er det viktig at området er tilstrekkelig stort til at steinbiten kan bevege seg fritt uten risiko for fangst.

Et forbud mot høsting vil medføre konsekvenser for dykkere som driver med direktefiske etter steinbit. I tillegg kan det påvirke turistfiskeaktivitetene i området. Konsekvensene av å verne hele Saltstraumen marine verneområde kan illustreres via sluttseddelstatistikken og statistikk for turistfiske.

Saltstraumen og mesteparten av Saltstraumen marine verneområde ligger i statistikkområde 00-53. Saltstraumen marine verneområde inkluderer også en mindre del av det tilstøtende statistikkområde 00-54. For statistikkområde 00-53 har de årlige landingene av gråsteinbit variert mellom 462 kg og 723 kg fra 2018 til i dag. Det har blitt landet lite gråsteinbit i statistikkområde 00-54. Det fanges lite gråsteinbit i ervervsmessig fiske, og det vil derfor ikke få store konsekvenser for lokale fiskere dersom gråsteinbiten vernes i området.

De første tre årene utgjorde omsetning fra fritidsfiske i overkant av 40% av landingene, mens fritidsfiske de siste årene har utgjort i underkant av 20% av landingene. Omfanget av fritidsfiske som ikke har landet fanget gråsteinbit er ikke kjent, men kan forventes å være betydelig.

År	Statistikkområde 00-53		Statistikkområde 00-54	
	Fritidsfiske	Ervervsmessig fiske	Fritidsfiske	Ervervsmessig fiske
2018	200 kg	262 kg		5 kg
2019	306 kg	417 kg		9 kg
2020	252 kg	369 kg		
2021	104 kg	465 kg	6 kg	25 kg
2022	101 kg	439 kg	23 kg	69 kg
2023 (per 13. nov)	92 kg	443 kg		154 kg
Totalt	1055 kg	2395 kg	29 kg	262 kg

Tabell 1 – Landinger i rund vekt (kilogram) av gråsteinbit fra sluttsedler i statistikkområde 00-53 og 00-54 fordelt på fritidsfiske (som har landet/solgt fangsten) og ervervsmessig fiske. Tallene for 2023 er hentet 13. november.

Data for turistfiske er hentet fra turistfiskebedriftene i Bodø kommune. Selv om man ikke kan spore hvor hver enkelt fangst er tatt, forventes store deler av steinbitfangstene å være tatt i og rundt Saltstraumen. Det skyldes blant annet at den største turistfiskebedriften (i antall fanget fisk og

steinbit) er lokalisert i nærheten. I data fra turistfisket rapporteres steinbiter generelt (ikke artsspesifikt). Det forventes at de fleste steinbitene fanget gjennom turistfiskebedrifter er gråsteinbit, fordi de finnes grunnere og mer kystnært sammenlignet med flekksteinbit. Det forventes ikke at noe av fangstene er blåsteinbit.

I henhold til fangstrapportene har det blitt fanget og beholdt under 200 steinbiter i året fra 2019 fram til i dag. Dette utgjør en svært liten del av de totale fangstene gjort av turistfiskebedriftene i Bodø kommune. Vern av steinbit forventes derfor ikke å få noen vesentlig betydning for turistfiskebedriftene i området.

År	Steinbit beholdt	Steinbit sluppet ut	Totalt antall fisk beholdt
2018	442 stk	133 stk	33 992 stk
2019	151 stk	57 stk	38 561 stk
2020	28 stk	4 stk	12 459 stk
2021	35 stk	4 stk	19 382 stk
2022	168 stk	44 stk	29 701 stk
2023 (per 13. nov)	129 stk	34 stk	29 922 stk
Totalt	953 stk	276 stk	158 017 stk

Tabell 2 – Antall steinbiter fanget av turistfiskebedrifter i Bodø kommune som er beholdt og sluppet ut i perioden 2018 til i dag. Totalt antall fisk beholdt i områder viser all fisk beholdt som er rapportert av de samme turistfiskebedriftene.

Samlet sett antyder statistikken at et vern av hele Saltstraumen marine verneområde vil ha begrensede konsekvenser for lokale fiskere og turistfiskebedrifter. Innspill fra interessegruppen og Havforskningsinstituttets rapport antyder at et vern av hele området styrker bevaringen av steinbitbestandene i området.

Fiskeridirektoratet foreslår at forbud mot fangst av steinbit gjelder hele Saltstraumen marine verneområde.

For å sikre overholdelse av forbudet mot fangst av steinbit i Saltstraumen marine verneområde, bør forskriften inkludere bestemmelser om sanksjoner ved forsettlig eller uaktsomt brudd på forbudet.

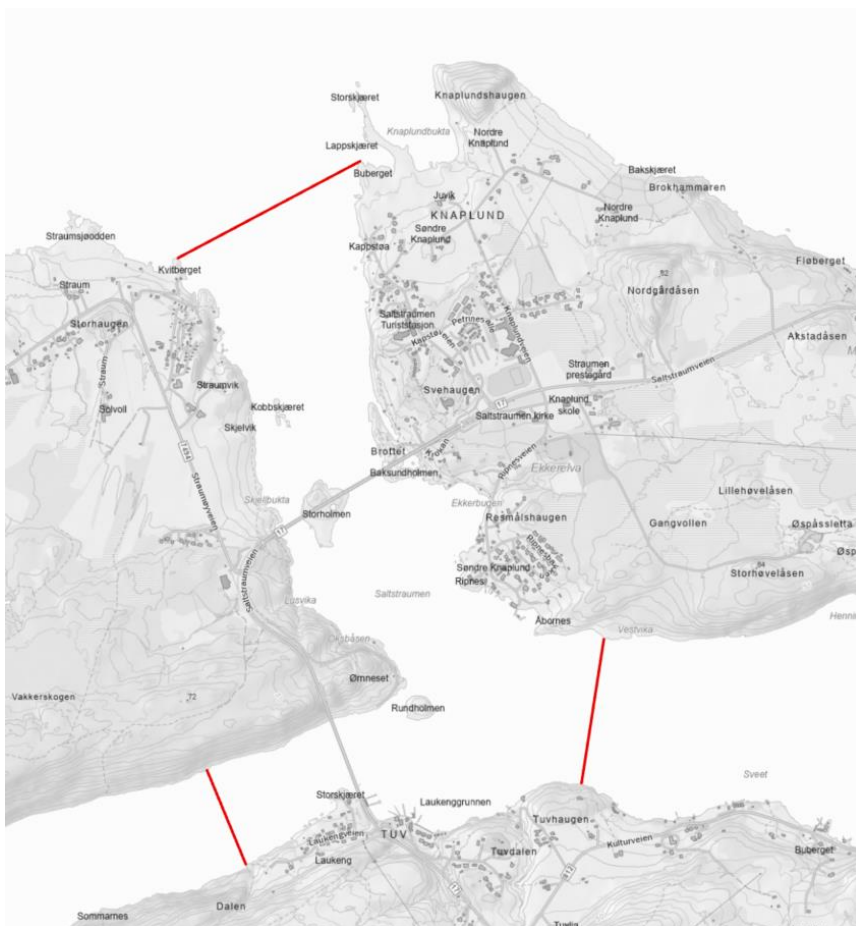
For at fangst av steinbit skal sanksjoneres etter forskriften, må det være utført med forsett eller uaktsomhet. Dersom noen fanger steinbit uten intensjon om det, skal den gjenutsettes i sjøen dersom den er levedyktig.

De som forsettlig eller uaktsomt driver fiske av steinbit, samt andre aktører som fanger levedyktig steinbit uten å slippe den ut i sjøen, kan ilegges sanksjoner som følge av brudd på forbudet.

Fiskeridirektoratet foreslår at det gis bestemmelser for overtredelsesgebyr og straff ved forsettlig eller uaktsomt brudd på forskriften.

Kart

Figur 1 – Statsforvalteren i Nordland sitt foreslåtte område for forbud av høsting av steinbit. Den sentrale delen av Saltstraumen.

Figur 2 – Interessegruppen for Saltstraumen marine verneområde sitt foreslåtte område for forbud mot høsting av steinbit. Hele Saltstraumen marine verneområde.

Forslag til forskrift

Fiskeridirektoratet foreslår at det med hjemmel i lov av 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevende marine ressurser (havressurslova) § 16 bokstav c, gis forskrift om forbud mot fangst av steinbit i Saltstraumen marine verneområde.

§ 1. Forbud mot fangst av steinbit

Fangst av steinbit er forbudt i Saltstraumen marine verneområde geografisk definert i forskrift 21. juni 2013 nr. 694 om vern av Saltstraumen marine verneområde, Bodø kommune, Nordland § 2.

All fangst av levedyktig steinbit skal straks gjenutsettes i sjøen.

§ 2. Overtredelsesgebyr

Foretak og den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne forskriften, kan ilegges overtredelsesgebyr i henhold til [havressurslova § 59](#) og [forskrift 20. desember 2011 nr. 1437](#) om bruk av tvangsmulkt og overtredelsesgebyr ved brudd på havressurslova og deltakerloven.

§ 3. Straff

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne forskriften straffes i henhold til [lov 6. juni 2008 nr. 37](#) om forvaltning av viltlevende marine ressurser (havressurslova) [§ 61](#), [§ 64](#) og [§ 65](#). På samme måte straffes medvirkning og forsøk.

§ 4. Bemyndigelse

Fiskeridirektoratet kan endre denne forskrift.

§ 5. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft straks.

Mottakerliste:

Anne Anmarkrud Lier			
Ann-Heidi Seines			
Bodø JFF		8020	BODØ
Bodø Kommune	Postboks 319	8001	BODØ
Bodø sportsdykkerklubb	Nytrøhaugen 13	8030	BODØ
Fiskarlaget Nord	Postboks 59	9251	TROMSØ
Forum for natur og friluftsliv (FNF)	Nedre Slottsgt. 25	0157	OSLO
Gunnar S Hanssen			
Kjelen Kafe		8056	SALTSTRAUMEN
Kystverket	Postboks 1502	6025	ÅLESUND
Miljøvernforbundet i Nordland			
Naturvernforbundet i Nordland			
Nord&Ne AS	Saltbrygga	8056	SALTSTRAUMEN
	Ripnesveien 48		
Nordland Fylkes Fiskarlag	Boks 103	8001	BODØ
Nordland fylkeskommune	Prinsens gate 100	8048	BODØ
Norges Fiskarlag	Postboks 1233	7462	TRONDHEIM
	Torgarden		
Norges Kystfiskarlag	Postboks 97	8380	RAMBERG
Nærings- Og Fiskeridepartementet	Postboks 8090 Dep	0032	OSLO
Saltstraumen Brygge		8056	SALTSTRAUMEN
Saltstraumen Camping AS		8056	SALTSTRAUMEN
Saltstraumen kommunedelsutvalg			

